

Stor kvalitetsforskjell på husdyrgjerder

Forfatter

Anne Cath. Grimstad, NSG

Sammendrag

Det finnes to hovedtyper gjerdenett. Den vanligste her i landet er den som i England kalles «Mild steel» og den andre kalles «High tensile». Forskjellen er stålqualiteten, som igjen er avgjørende for hvor strekkfast gjerdet er.

Publisert

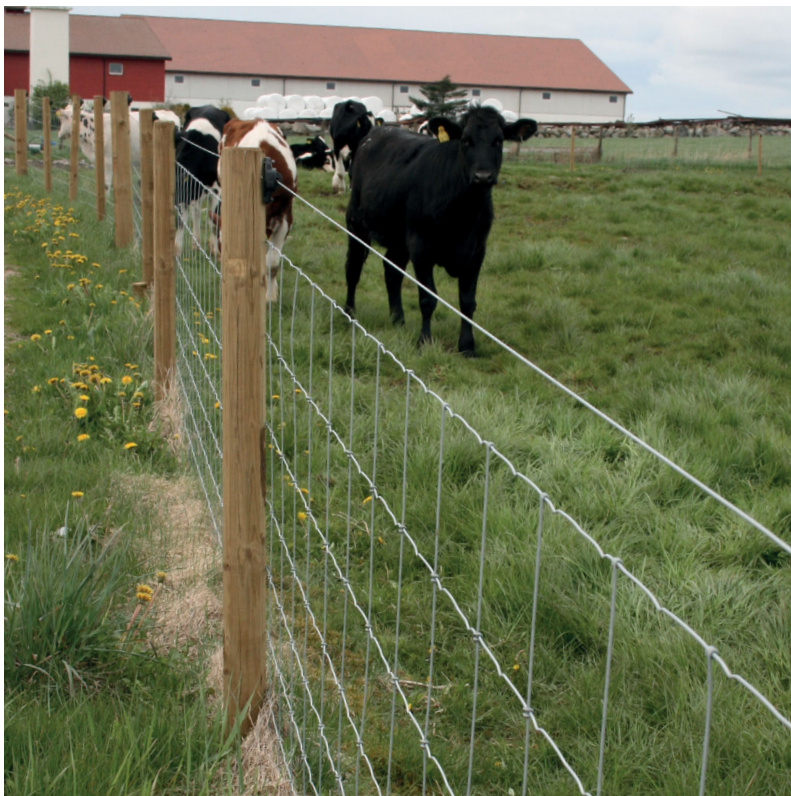
2017

Referanse

Sau og Geit Nr.3/2017

Utskriftsdato

25.04.2024 www.fag.nsg.no

Et ht-gjerde (t.v) er svært strekkfast og tåler stor belastning uten at gjerdet endrer karakter. Et mild steel-gjerde (t.h) strekker seg ved belastning, og blir buktete og løst.

Stor kvalitetsforskjell på husdyrgjerder

Det finnes to hovedtyper gjerdenett. Den vanligste her i landet er den som i England kalles «Mild steel» og den andre kalles «High tensile». Forskjellen er stålqualiteten, som igjen er avgjørende for hvor strekkfast gjerdet er.

Tekst og foto: Anne Cath. Grimstad

Mild steel-gjerder er det vanligste i Norge og selges av Felleskjøpet, maskinforretninger og de andre gjerdeforhandlerne. Men også innen denne gruppen varierer kvaliteten mye. På det norske markedet kan man få kjøpt billig gjerdenett som er produsert i Spania eller Kina der stålet er veldig mykt og hvor gjerdet tåler veldig liten belastning. Prisen gjenspeiler kvaliteten. Man får stort sett det antallet kilo stål man betaler for.

Ragnar Vikingstad er gründer og er blant initiativtakerne til etableringen av HT-Gjerde AS på Karmøy i Rogaland.

Strekker seg

Når et gjerde av dårlig kvalitet utsettes for belastning, strekker tråden seg og gjerdet blir buktete og ujevnt. Dyr som presser seg mot maskene for å få tak i grønnere gras på den andre siden greier å presse hodet gjennom, men sitter fast etter øremerkene når det skal trekke hodet tilbake igjen. Gjerdestreng med betegnelsen «High Tensile» (heretter kalt *ht-kvalitet* eller *ht-gjerder*), skal tåle en belastning på minst 1 250 Nm/mm, det vil si 675 kg pr. streng av 2,5 millimeters tykkelse uten å strekkes før den går i brudd. «Mild Steel»-gjerder (heretter kalt *ms-kvalitet* eller *ms-gjerder*) skal tåle

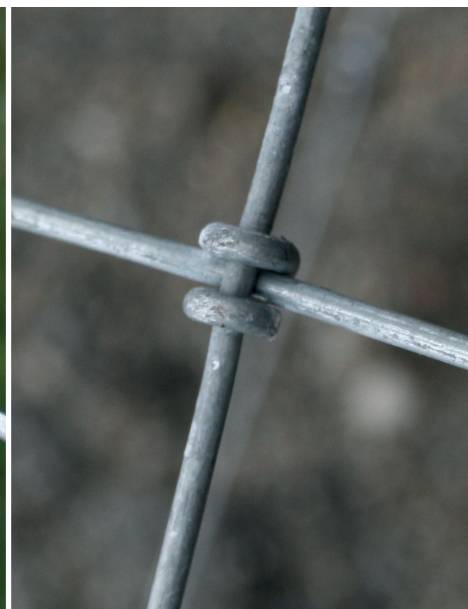

Ht-gjerder, leveres som andre gjerder, i mange ulike høyder og maskevidder. Alt etter hvilket dyreslag som skal gjerdes inne. Legg merke til avstanden mellom pålene.

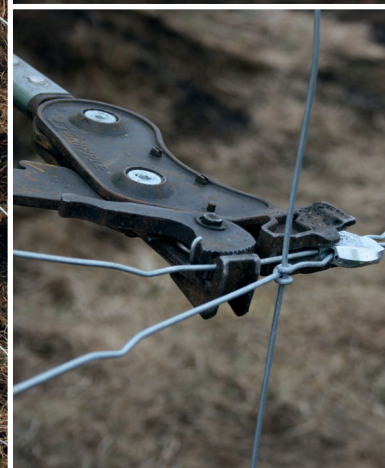
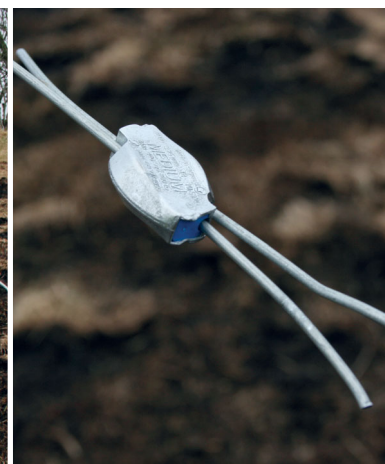

Ht-nettet festes til stolpene med gass- eller luftdrevne krampepistoler og spesialkramper.

600 Nm/mm) eller 2–300 kilo pr. streng før den brytes. Men før den ryker, vil den ha strekt seg rundt 10 centimeter pr. meter.

Det er kvalitetsforskjeller mellom de ulike gjerdetyperne, også når det gjelder knutene i nettet. I et vanlig ms-gjerde (t.v) der kan knuten skli langs tråden og gi større maskevidde hvis et beitedyr prøver å sprengre hodet igjennom. I et ht-gjerde (t.h) vil knuten stå imot et eventuelt trykk fra et beitedyr.

Ht-gjerder skjøtes med såkalte «gripples» og trådene strammes med en spesiell tang.

Lite brukt i Norge

Gjerder og gjerdetråd i ht-kvalitet har eksistert i mange tiår og har vært brukt bl.a. i Storbritannia siden 1930-tallet. Montering av ht-gjerder, som er relativt nytt i Norge, krever litt ekstra kompetanse, teknikk og verktøy. Man trenger blant annet ekstra solide hjørner og ender på

gjerdet, og man må kunne feste nettet riktig i hjørner og ender. Videre er plasseringen av pålene, på grunn av fjæringene i nettet, viktigere enn med ms-gjerder. For å få til dette benyttes alltid snor under oppsettingen, slik at alle påler står på linje. Montering av ht-gjerdene krever også at man disponerer en ekstra kraftig tang. ►

På grunn av fjæringen i ht-nettet, er det ekstra viktig å bruke snor når man setter opp et HT-gjerde, slik at pålene blir stående på linje.

Få forhandlere

Det er ikke mange som forhandler ht-gjerder i Norge foreløpig, men blant de få som gjør det, kan nevnes (PS! Listen er ikke fullstendig):

- HT-Gjerde AS, Karmøy (nett og trådgjerder)
- Poda Gjerder på Jæren, Larvik og på Geilo
- Norsk Småfeservice AS, Slattum
- EIKsenteret - ulike steder i landet
- Veshovda Gjerdesystem AS i Egersund (trådgjerder)

Tilbyr ferdig oppsatte gjerder

Gjerdemarkedet er i endring. Stadig flere kjøper tjenester fra egne entreprenørfirmaer som setter opp gjerdene for deg.

Tekst og foto: Anne Cath. Grimstad

Et av dem som nylig har etablert seg i dette markedet er HT-Gjerde AS på Karmøy i Rogaland, under ledelse av Ragnar Vikingstad.

Effektiv gjerdemontering

Bedriften har, som navnet tilsier, satset på gjerdemateriell i «high tensile»-kvalitet (senere kalt ht-gjerder eller ht-kvalitet) og har spesialisert seg på maskinell og effektiv gjerdemontering. Arbeidet utføres av egne franchise-selskaper flere steder i landet som alle har fått nødvendig opplæring og tilgang til spesialutstyr. For folk som ønsker å sette opp ht-gjerder på egen hånd, vil gjerdeentreprenøren HT-Gjerde AS etter hvert starte kursvirksomhet. Man vil basere seg på dagskurs og mener det skal holde for å lære bort teknikkene.

Selvgående pålemaskiner

Gjerdnett i ht-kvalitet kan skaffes i flere ulike høyder og maskevidder, alt etter dyreslag som skal gjerdes inne eller ute. Til bruk mot rovvilt er det konstruert en spesiell løsning med en knekk på toppen som vanskeliggjør passering. Disse gjerdene kan for øvrig gjøres så høye man ønsker. I motsetning til tradisjonelle gjerdnett for f.eks. sau, der man benytter 7–10 cm tykke gjerdepåler med halvannen til to meters avstand, settes et ht-gjerde opp med langt større avstand mellom pålene. Ved start - og for hver 50. meter eller ved retningsendring - benyttes 14 centimeter tykke stolper. Imellom disse brukes 8 centimeters påler for hver tredje til femte meter. Stolper og påler slås ned til 60 centimeters dybde. Til dette bruket har

Gjerdeentreprenøren HT-Gjerde AS har utviklet og tilpasset egne selvgående pålemaskiner som veier fra 2,8 til 4 tonn.

bedriften HT-Gjerde AS utviklet og tilpasset egne, selvgående pålemaskiner. Maskinene veier fra 2,8 til 4 tonn og fraktes til stedet hvor de skal brukes på biltilhenger eller lastebil. Alle tilknyttede franchiseselskap har fått slike maskiner levert.

Wirestrammere i aluminium

Nettet, som står av seg selv når det er festet til en stolpe i hver ende, skjøtes og strammes med såkalte «gripples» og tilhørende tang på hver av de horisontale gjerdetrådene. Dette er små wirestrammere i aluminium som fungerer på samme måte som strips. Det vil si at tråden bare kan gå en vei gjennom dem. For å feste gjerdet til stolper og påler brukes krampepistol, drevet av gass eller luft. Ht-gjerder skal ha lang levetid, og gjerdemontørene bruker ekstra lang tid på hjørneløsningene.

- I gamle dager var det akseptert at man kunne bruke en hel dag på en hjørneløsning på et gjerde for å få det solid nok. Da skal ingen behøve å skjemmes om de bruker to timer med dagens utstyr, sier Ragnar Vikingstad.

Enklere og bedre

Stålkvaliteten i ht-gjerdene gjør at de tåler en mye større belastning enn tradisjonelle ms-gjerder. Om et tre faller over et ht-gjerde, vil gjerdet rette seg opp igjen når treet fjernes. Fordi trådene ikke strekkes, endrer ikke gjerdet karakter. Dermed krever det også mye mindre vedlikehold. I tillegg går det mindre pålemateriell pr. 100 meter enn ved oppsetting av «vanlige» gjerdenett. Dermed er det mindre arbeidskrevende å sette opp, spesielt i ulendt terreng. Prisen for et ferdig oppsatt ht-gjerde ligger på 100–150 kr pr. meter (pluss mva.). Ht-nettet er noe dyrere enn ms-gjerdet. Men fordi du greier deg med færre påler og gjerdekramper i et ht-gjerde enn på et ms-gjerde, ender materialkostnadene omtrent på det samme; rundt 30 kr pr. meter (pluss mva.) Foreløpig finnes ikke slike entreprenørtilbud over alt i landet, men HT-Gjerde AS på Karmøy knytter stadig til seg flere og flere som ønsker å etablere seg som franchiseselskap. Tilbudet utvides således stadig.

Ht-gjerder kan også leveres med en knekk øverst, som hindrer passering, f.eks. av rovvilt.